

L a p s z e m l e.

(Cs.) **A fahasználat szabályozása a középerdőkben** czim alatt Kraft főerdőmester által a „Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen“ idei november havi füzetében közölt cikkből átvesszük a következőket :

A középerdők felfahozama rendszerint a szabályos és a valódi készlet alapján határozatják meg. Az ideális szabályos állapotnak megközelítése azonban a gyakorlatban nem érhető el, már csak azért sem, mert a szabályos fakészlet megállapítása, mely rendszerint a legidősebb vágásokban szokott kipuhatoltatni, a mennyiben ott leginkább ítéltető meg, hogy a felfák mennyisége mily befolyást gyakorol az alfa és a felfa növekvésére, nem nyugszik biztos s megfelelő alapokon. A szabályos felfakészlet igen változó, a mennyiben szoros összefüggésben van a termőhelyi viszonyokkal, melyek gyakran ugyanazon vágásterületen is változnak, továbbá az alfa és felfa nemével, a felfák korfokozataival és azoknak elhelyezkedésével, csoportulásával; miért is külön-külön minden egyes vágásterületnek szabályos felfakészletéről lehet szó, és ott is egyelőre csak a jelenlegi vagy legfeljebb a következő fordára vonatkozó szabályos készletről.

Ezekből látható, hogy a szabályos fakészlet nem igen alkalmas a felfahozamnak megállapítására, mert mindazok, kik ez alapon berendezett középerdőket kezelnek, többször jöhetnek azon helyzetbe, hogy vagy az üzemtervtől kell eltérni, vagy pedig rosszul kell gazdálkodni; miután az üzemtervben előírt készlet miatt alkalmatlan felfákat kell visszatartani. A gyakorlatban rendszeren ez utóbbi eset fordul elő.

A középerdőüzem szabályozásánál minden egyes esetben a gazdaság célja állapítandó meg, és ehez képest oldandó meg a hozam kérdése. Ha a fősúly a felfára fektetendő, akkor törekedni kell, mentől több felfát fentartani, figyelemmel természetesen annak minőségi- és tömegnövekvésére, valamint az alfanövekvési viszonyaira.

Az igazi szabályos fakészlet az, melynél a tömeg és drágasági növedék az adott viszonyok közt a maximumot képviseli.

A felfa korfokozatai csak másodsorban jöhetnek figyelembe.

A normál tömeg- és drágasági-növekvési viszonyoknak helyreállítása tehát a célja az okszerű gazdálkodásnak. Ezen cél azonban csak úgy érhető el, ha minden egyes vágás külön-külön szabályoztatik.

Mindezekfolytán világos, hogy miután a szabályos felfa készlet sem nem állandó, sem pedig közvetlen uton meg nem állapítható, s különben is csak másodrendű jelentőséggel bírván, a hozamszabályozásnál figyelembe nem veendő.

Az üzemszabályozásnál legelőször is a felfáknak további fenntartásra való alkalmassága vizsgálandó meg, mert csakis azon felfák

használandók ki, a melyek már jelenleg, vagy a legközelebbi alfa-használatnál a szabályos vágatási kort elérték, megjegyzendő azonban, hogy a drágasági növedék a szabályos vágatási kort tetemesen emelheti. Ha a vágatási korban lévő felfák túlsúlyban vannak, egyes felfák a szabályos vágatási koron túl is fentarthatók, ellenben a túlszéles koronájú egyedek hamarabb is kihasználандók, ha azoknak jövő növedéke nem áll arányban a növekvéstérrel. Ezen eset megítélhető az irányszázalék alapján; a megközelítő képlet szerint ugyanis

$$W = Z - \left(\frac{B + V}{h} \right) p.$$

A növedéki százalék Z könnyen megállapítható; h (a fa jelen értéke) ismeretes, az egy ha -ra eső talajgazdasági érték és kezelési töke $B + V$ pedig a növekvéstérre redukálandó. A növekvéstér természetesen valamivel nagyobbra veendő, a mennyiben az $u - n$ év múlva nagyobb lesz. Feltéve, hogy például α (tömeg, minőség és drágasági százalék) $= 3.5$; p ($0/0$) $= 3$; $h = 20$ márka; $B + V$ ha -onként $= 800$ márka, és az ismeretlen pénzügyileg megengedhető növekvéstér $= f m^2$, tehát $\frac{800f}{10.000} = 0.08 f$. Ha $w = p$ (a gazdasági egyensúly esetében) $3 = 3.5 - \frac{00.8 f}{20} \times 3$ akkor $f = 42 m^2$ (kerekszám.)

Ha a tényleges növekvéstér ennél nagyobb, akkor azon törzsnek fentartása pénzügyileg nem előnyös.

A hozam magában foglalja :

1. Az összes vágásterületeken a szabályozás következtében azonnal kihasználандó felfák tömegét $= a m^3$.

2. A következő alfahasználatig az 1, 2, 3 u koru vágásokban kijelölt törzsek fatömegét és növedékét $\alpha_1 \alpha_2 \alpha_3 \dots \alpha_u$. — Ha az átlagos növedék százalék $\varphi_1 \varphi_2 \varphi_3 \dots \varphi_u$, akkor ezen hozam egyenlő : $\alpha_1 \times 1.0 \varphi^{u-1} + \alpha_2 \times 1.0 \varphi^{u-2} + \dots + \alpha_u$.

3. Az áterdölési és vigályítási fatömeget $l_1 + l_2 + l_3 + \dots + l_u$.

Ezek szerint az évi hozam

$$A = \frac{a + \alpha_1 \times 1.0 \varphi^{u-1} + \alpha_2 \times 1.0 \varphi^{u-2} + \dots + \alpha_u + l_1 + l_2 + \dots + l_u}{u}.$$

Ebből esik (eltekintve a -tól) :

az 1 éves vágásra $\alpha_1 \times 1.0 \varphi^{u-1} + l_1$,

a 2 " " " $\alpha_2 \times 1.0 \varphi^{u-1} + l_2$,

az $u-1$ " " " $\alpha_{u-1} \times 1.0 \varphi^{u-1} + l_{u-1}$,

" u " " " $\alpha_u + l_u$.

Ezen eljárás szerint tehát a hozamszabályozás súlypontja a szabályos növekvési viszony helyreállításán nyugszik.

Nehézségekkel ezen eljárásnál nem kell küzdeni, mert a tömeg meghatározás egyszerűbb mint az eddigi eljárásnál, melynél az összes vágásokban lévő felfák törzsenkénti kőbözése szükségeltetik.

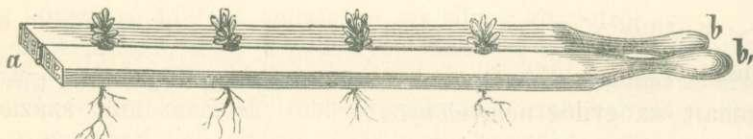
A hozam A átlagmennyiség, melynek minden vágás adózik. Minthogy alig van oly középerdő, melyben a vágások egyenlők, ennek folytán a hozam kihasználásánál nem lehet szorosan a vágásterületek határvonalaihoz ragaszkodni. Ha ugyanis egyenlő évi hozamot óhajtunk, kikerülhetetlen a vágásterületek határvonalainak ideiglenes megváltoztatása. Természetes, hogy az eltérések szigoruan nyilvántartandók.

Ha a vágásterületek határait pontosan megakarjuk tartani, akkor ez csak az évi hozam egyenlőségének rovására történhetik meg.

Hasonló eljárás utján a szállaló üzemben kezelendő erdők hozamát is megállapíthatjuk.

(*F. A.*) **Uj átiskolázó léczet** ismertet Gerlach trachenbergi erdőmester az „Allgemeine Forst- und Jagdzeitung“ folyó évi november havi füzetében.

Ez a készülék két négyszögletes vagy félgömbölyű és 2—2.5 *cm* vastag, pontosan egymáshoz illő léczből áll, melyek egyik végükön fém- vagy bőrsarokkal (*a*) szorosan egymáshoz kapcsoltatnak, ellenkező végeik pedig fogantyúval vannak ellátva (*bb*).

A léczek hossza a csemete-ágyak szélessége szerint hosszabb vagy rövidebb lehet.

Az egyik lécz belső oldalán az átiskolázásnál választott csemete-távolságnak megfelelőleg bevágások vannak oly mélyen, hogy az azokban elhelyezett csemeték a léczek összeszorításánál meg ne sérüljenek, de egyttal helyükből ki ne mozdulhassanak.

Alkalmazása következőképen történik: az átiskolázó lécznek bevágásokkal ellátott, tehát a csemeték elhelyezésére szánt szára oly mélyen nyomatik a földbe, hogy a hornyok a föld színével egy szintbe kerüljenek, mire a bevágások mindegyikébe 1—1 csemete helyeztetik akként, hogy a készülék összesukása után gyökereik a léczek közül egészen kiálljanak, hogy így a csemeték elég mélyen legyenek elültethetők; a csemetékkel megrakott léczre egy másik munkás a fedőléczet reá szorítja, s a beültetendő csemeteágyhoz viszi, a hol egy harmadik munkás ezalatt ásóval hornyot húzott a csemetéknek, ennek a horonynak a szélére helyeztetik el csemetékkel megrakott lécz, mire a harmadik munkás az ásót a kiásott horonytól mintegy 10—15 *cm*-nyire kissé ferde irányban a földbe nyomja, s a földet a csemete-gyökerekhez szorítja úgy, hogy a gyökerek között és körül üres

hézag ne maradjon, ennek megtörténte után az átiskolázó lécz két szára kinyittatik és a csemetékről levétetik.

A munka gyors végzéséhez szükséges, hogy legalább két ilyen átiskolázó léczünk legyen, hogy az egyik munkás azalatt, a míg a másik két munkás az átültetést végzi, a másik léczet csemetékkel megrakhassa.

Gerlach tapasztalatai szerint ezen készülék nem csak a munka könnyítése és gyorsítása céljából, de a csemeték megsérülésének kikerülése végett is igen előnyös és ajánlható.

Ha az átiskolázó léczet akként szerkesztjük, hogy sarka könnyen levehető és ismét felerősíthető legyen, akkor a készülék mind a két szarának mind a négy oldalára különböző távolságokban alkalmazott bevágások, ezen készüléknek 8 különböző csemetetávolságnál való használatát teszik lehetővé.

Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlése 1887-ben.

Körmöcz szab. kir. bányavárosának erdős vidéke különös érdekességgel bír a magyar erdészre. Itt találja meg első nyomait az erdősítésnek hazánkban. Már a mult század vége felé kezdették észrevenni, hogy az akkori gazdálkodás mellett csakhamar végére járnak a bányászat számára reservált erdőknek. Különbben is az időtájt kisértett a faszükség réme. Ez lett szülője az erdők felujításáról való gondoskodásnak. A kincstár kezelése alatt lévő körmöczi erdőkben teljes vetéssel ujitották fel az időtájt a luczosokat; jegenyefenyvesekben a fokozatos-felujító-vágás járta. Az első mód ugyan túlsűrű fiatalosokat adott; de azok, kik most vágatják mondhatnák meg, mennyiben hibáztak az elődök, s mi volt jobb, a túlsűrű vetés, vagy a felujításnak a természetre hagyása.*)

Joggal állithatom tehát, hogy az Országos Erdészeti Egyesület kögyülésének színhelyeül a folyó 1887. évben

*) Ezen dolgokat még akadémikus koromban hallottam a nagy gyakorlat alkalmával. Körmöcz város t. erdőmestere hitelesebben referálhatna ezen erdészetiünk történetére fontos tényről és eredményeiről.